

NAAR HET LEERSUMSCHE VELD.

(Vervolg en slot van blz. 238).

E oever, naar de heide oplopende, is omzoomd met dopheide, waartusschen de gele sterretjes van tormentil, terwijl de nattere deelen met veenmos, wollegras, dat nu met groote witte pluimen getooid is, wilgenroosje, russchen en veldbies is begroeid. Het buntgras vormt kleine droge pollen waarover wij, zonder al te natte voeten te krijgen, langs het water kunnen loopen. Wij volgen den oever tot aan den tweeden dam, welke door het meer ligt en waarover een voetpad loopt. Dit dijkje gaan we nu op. Rechts van ons hebben wij weer een meertje met zulke pollen waarop zich eveneens vele vogels ophouden. Nu wij zoo te midden van hunne broedplaatsen komen, worden zij nog onstuimiger. De linkerberm van dit dijkje is door veenbes ingenomen. Er zitten heel wat bessen aan. Ze zijn nog groen, slechts de bovenzijde is een weinig rood gekleurd. Aan deze zijde drijven op het donkere water de groote bladeren der witte waterlelie, slechts enkele bloemen zijn open, maar een groot aantal knoppen

komen net aan de oppervlakte en zullen, als het weer nog wat warmer wordt, spoedig dit gedeelte van het meer in een prachtige bloemenvijver veranderen.

Foto J. T. QUENÉ.

Een allergezelligst dennenbosch.

Wij staan nu op den hoogen oever. Een paar mannen zijn hier aan het turfsteken. Vroeger werd dit hier veel meer gedaan, maar nu is er slechts voor enkelen een daggeld mede te maken. De afgeveende plaatsen zijn weelderig met gras en biezen begroeid, terwijl jonge wilgen, esschen, elzen en lijsterbes tegen de dijkjes groeien. Wij moeten nu, hoewel ongaarne Het Veld verlaten. Wij gaan weer over het dijkje terug en volgen het voetpad dat naar eene boerderij leidt; gaan het erf over, een uit esschentakken vervaardigd afsluithek door en bevinden ons nu tusschen bebouwde akkers. Voor ons ligt het Kieveentje. Het is voor enkele jaren terug, door drooglegging in bouwland herschapen. Als moerasje scheen het vroeger eene geliefkoosde plaats voor kievieten te zijn; wat men in den naam nog kan terug vinden.

Wij loopen nu weer op eene droge heide, maar dit duurt niet lang, want spoedig betreden wij een allergezelligst dennenbosch. De grond, welke

hier heuvelachtig is, is met mos bedekt, terwijl tusschen de heuveltjes gras en kruiden groeien. Voor ons uit vlucht een eekhoorn. Tegen de van ons afgekeerde zijde van een den,

klimt. hij op. Als wij aan den voet staan, zien wij hem op zijn achterpootjes in den oksel van een tak zitten. Ze schijnen hier nogal voor te komen, want op vele plaatsen liggen een groot aantal stukgebeten dennengegels, waarbij vele die nog groen zijn. Maar dat lang niet alle zaden in handen of beter in de maag van dit bruine knagertje komen, bewijzen de jonge dennenboompjes die men hier aantreft. Zoek echter maar niet naar een boompjes met stam en takken. 't Zijn slechts dennen in hun prilste jeugd. Sommige zijn niet anders dan een groen staafje door een donker bruin knopje, de zaadhuid, afgesloten, bij andere is het bovenste gedeelte als een korfje uiteengeweken en worden slechts de toppen door het zaadhuisje bij elkaar gehouden, weer andere vormen een zespuntig sterretje door een steeltje gedragen. Dit begint al iets op een den te gelijken ofschoon dit geen naalden zijn, doch slechts de kiemblaadjes. Na eenigen tijd komt uit het middenpunt van het sterretje een

Foto J. T. QUENE.

Een meertje met vele broedplaatsen.

bundeltje blaadjes, die ook weder verdorren, nadat zich in de a.s. lente de eerste werkelijke dennennaalden hebben ontwikkeld.

Wat is het hier tegen de heuvels een aangenaam zitje. De grond is zacht bemost en hoewel de boomen de zonnestralen doorlaten en lichte plekken op den grond werpen, is het hier toch koel. De wind beweegt de toppen heen en weer, waardoor een zacht ruischen ontstaat.

Te spoedig zijn wij dit bosch door en bevinden ons weder op de heide. Nu eens opgelet of wij boven de bosschen op de heuvels, welke nu weer voor ons liggen, een vlaggestok zien. Ja, in Zuid-Westelijke richting. Nu dien kant moeten wij dan op. Die vlaggestok staat op de Belvédère op Lombok. Straks zullen wij hem wel van nabij zien.

't Valt niet mee, eene wandeling dwars over de heide en dat nog wel waar hier de bodem naar den kant der Utrechtsche heuvelrug oploopt. Daarbij komt nog dat de Calluna hier van de geheele streek bezit genomen en de struiken vrij hoog zijn. Enkele vertoonen reeds bloemen. Zeer verspreid staan hier dennen van verschillende leeftijden. Van tweejarige tot zeer oude en gekromde. De bodem is hier rijk aan steensoorten, evenals de tweede laag van

den Donderberg. Maar hier vindt men nog eene andere grondsoort. Laten wij maar eens even gaan zien in gindsche leemkuil. Voorzichtig, deze haag van op brem gelijkende struiken, waaraan nog enkele gele vlinderbloemen te zien zijn, kan ons gevoelig pijn doen. 't Is gaspeldoorn, eene sterk gewapende plant; alle bladeren zijn tot scherpe doorns vergroeid. Hier is eene smalle opening; met de armen vooruit of opgetrokken, kunnen wij zonder veel deernis er doorheen en in den kuil komen. Wij kunnen nu zien dat hier onder eene dunne grove zand- en grindlaag eene, in verschillende lagen verdeelde, doch zonder dat er andere grondsoorten tusschen doorloopen, bruin-gele laag ligt. Ze komt in kleur en structuur veel overeen met het z.g. »Brusselsche zand« en dus hier zullen wij vermoedelijk ook Löss hebben gevonden. Dus niet alleen Löss in Limburg en op de Veluwe, maar ook op de Noord-Oostelijke helling der Utrechtsche heuvelen bij Leersum. Onder de Löss ligt eene fijne zandlaag en dan leem. Om dit leem is deze kuil indertijd gemaakt. Het werd hier uitgegraven om waarschijnlijk dienst te doen in eene schuur voor

Foto J. T. QUENÉ.

Vergezicht van af den Donderberg.

dorschvloer. Wij moeten nu maar trachten aan de overzijde uit de kuil te komen, 't gaat niet gemakkelijk, de gaspeldoorn staat hier nog dichter in elkaar gegroeid. Bij het doorloopen hooren wij een knetteren, net of men een zwavellucifer over een steen haalt.

Dit knetteren is niet anders dan het openspringen van de rijpe vruchten. Dat is om warm van te worden, laten wij daarom maar even gaan uitblazen in de schaduw van dat groepje dennen. Hé, dat zijn geen gewone dennen (*Pinus sylvestris*), de naalden zijn meer dan een decimeter lang en wat een groote, bruin glimmende kegels hangen eraan. 't Zijn zeedennen (*Pinus pinaster*) [*maritima*]. Ze schijnen het hier nogal naar hun zin te hebben, ze zien er ten minste voordeelig uit. Hoor, daar springen juist de schubben van die mooie kegel van elkaar en een aantal gevleugelde zaadjes dwarrelen in schroeflijn naar omlaag.

Nu maar weer verder; wij gaan weldra een dijkje en eene greppel over en staan weer op een voedpad, dat langs de bosschen van Lombok loopt. Rechts gaat het pad vrij steil naar beneden, doch wij slaan links af tot aan den eersten zijweg rechts, welke wij inslaan.

Groene hagedissen zonnen zich op het pad en vluchten, als wij naderen, onder de varens in de greppel, die ons hier van een graanveld scheidt. Een groene specht vliegt uit de dennen en ons bemerkende gaat hij in schokkende vlucht voor ons uit om aan het einde van het laantje te verdwijnen. Als wij daar ook zijn aangekomen, staan wij op de veel breedere Lomboklaan, aan welks oplopend einde de reeds genoemde Belvédère met onze »baak« — de vlaggestok — er op. De volksmond noemt de Belvédère den Uilentoren. 't Is een uit gepleisterde steenen opgetrokken bouwwerk. Bovenop is een platvorm met kanteelen en op iederen hoek een in steen gebeitelde uil. Een steenen trap loopt langs den buitenkant naar boven. Wij zullen de toren nog even beklimmen.

Er schijnen zich hier vele vogels op te houden. Vinken, kwikstaartjes en zwaluwen krijgen wij nu reeds te zien, maar straks op den toren krijgen wij eerst goeden kijk op hen. Dus maar naar boven en niet eerder rond zien, voordat gij op het platform staat. Wat een prachtige vergezichten, je weet niet naar welken kant je 't eerst zult kijken. Wij kunnen van hier weder ons geheele excursieterrein overzien. Wat lijkt nu alles dicht bij. Met de zon achter ons hebben wij een aardig panorama op Leersum met zijn spits kerktorentje, door boomen omgeven en wit gepleisterde huizen met roode daken. Van onze hooge standplaats, zien wij op de toppen der dennen aan den voet van den toren. Wat een groot aantal vogels houden zich daarin op en wat zijn zij luidruchtig. De vinken, merels, lijsters en tjiftjafjes voeren de hoofdtoon, verschillende soorten meezen inspecteeren de nieuwe loten, daarbij vele staaltjes van behendigheid ten beste gevende; vooral de staartmees maakt veel parade. Aanhoudend vliegen vischdieffjes en meeuwen langs en boven ons. Zij komen van »Het Veld« en gaan naar hun vischwater, den Rijn, welke men ook van hier in Zuidelijke richting kan zien. Het meer bevat namelijk geen visch en daar dit toch een deel van hunne voeding uitmaakt, moeten de vogels ze op andere plaatsen bemachtigen. Daarom trekken de meeuwen en sterna's dan ook naar den Rijn. Men ziet ze gewoonlijk terugkomen met een vischje in den bek. Bijna van den Rijn af kan men ze zien aankomen, vlug naderen zij, trekken voorbij en weldra dalen ze in de plassen. De geheele vlucht, in hemelsbreedte ongeveer 6 K.M., duurt ruim 5 minuten.

Het wordt nu tijd om naar huis te gaan. De zon staat reeds als eene gloeiende schijf op den Darthuizerberg en geeft aan de wolkjes gekleurde randen. In het dal worden alleen nog maar de toppen verlicht; tusschen de boomen begint het reeds te schemeren. Het vogelkoor wordt hoe langer hoe voller, een paar bonte spechten roffelen en op verren afstand roept een koekoek. Een roodstaartje vliegt voorbij, het staartje, door de rosse zon nog juist beschenen, doet denken aan een voorbij schietend vlammetje. Wat wij hier thans hooren en hebben gezien, 't is om nooit te vergeten.

Nu is de zon geheel achter de heuvels verdwenen, doch op de plaats waar zij is ondergegaan, schemert nog een vlamvend rood tusschen de boomen door. Wij verlaten nu ook onze hooge observatiepost en bereiken langs de sterk hellende Lomboklaan spoedig den Rijksstraatweg. 't Is een welbestede dag geweest!

FRED. QUENÉ.